

Een turbulent jaar

DIGITAAL RONDETAfelGESPREK

Een

BANKEN ONDER INDRUK VAN WEERBAARHEID ONDERNEMEND NEDERLAND

turbulent

jaar

De coronacrisis duurt langer dan verwacht. De banken bieden steun aan bedrijven in zwaar weer. Is het voldoende? En is dit nog vol te houden? Directeuren zakelijke dienstverlening Kirsten Konst (Rabobank), Daphne de Kluis (ABN AMRO) en Annemein Kolk (ING) blikken terug op een turbulent jaar.

Ja, de coronacrisis heeft in sommige sectoren snoeihard toegeslagen en veel persoonlijk leed opgeleverd. En ja, het einde daarvan is nog altijd niet in zicht. De banken zetten zich met hulp van de overheid in om bedrijven zo goed mogelijk door de crisis te loodsen. Daarnaast heeft de crisis ook ondernemerszin aangewakkerd, signaleren Konst, Kluis en Kolk. Ze vertellen over ondernemers die een creatieve draai aan de crisis weten te geven, de overheid die veel steun biedt en banken die samen optrekken om bedrijven te helpen goed uit deze crisis te komen.

SNELHEID

Dat hadden ze op 16 maart 2020 niet kunnen voorzien. Konst: "We hadden nog geen idee wat ons allemaal te wachten stond. Als banken hebben we samen met de stakeholders en de publieke sector direct in het begin met elkaar gesproken over waar de grootste pijn zit en wat er nodig is. Zeker in de beginfase hebben we menig paas- en pinksteruurtje met elkaar nagedacht over hoe we zo snel mogelijk een zo groot mogelijke groep klanten konden bereiken."

De Kluis: "We spraken elkaar dagelijks. We

kozen niet allemaal dezelfde route maar kwamen allemaal uit op zes maanden betaalpauze. De processen verschilden, maar het doel was precies hetzelfde. Dat maakt de focus juist en zorgde ervoor dat dingen sneller gingen, zowel binnen de eigen organisatie als voor de banken als geheel. Mooi voorbeeld is ook de aanpassing van de BMKB-regeling die binnen enkele weken werd gemaakt."

VOLDOENDE STEUN?

Inmiddels zijn we ruim een jaar verder en zijn, los van de betaalpauzes, circa 56.000 ondernemers door de banken geholpen aan financieringen met een totale waarde van 51,1 miljard euro (exclusief betaalpauzes, zie kader). Dit komt boven op de enorme steunmaatregelen vanuit de overheid. Hierdoor zijn de meeste ondernemers tot nu toe financieel weerbaar gebleken. Tot dusver kent Nederland een ongekend laag aantal faillissementen. Of dat zo blijft en de steun ook op lange termijn voldoende blijkt, hangt sterk samen met de sector waarin een bedrijf opereert. Kolk: "Er ontstaat een tweedeling; een grote groep van onze klanten heeft een goede manier gevonden om met de crisis om te gaan en weet de inkomsten en de omzet op peil te houden met de reguliere business of door het businessmodel aan te passen. Een kleinere groep ondernemers in onder andere de hotelsector, de horeca en de fashion retail is heel hard geraakt en daar zal de steun misschien niet genoeg zijn. Covid19 is niet eerlijk."

Ook uit een analyse die de gezamenlijke economische bureaus maakten, blijkt heel duidelijk dat de meest hard geraakte sectoren relatief gezien een klein percentage van de economie betreffen.

OPVALLEND STIL BIJ BIJZONDER BEHEER

Meer dan verwacht slagen bedrijven erin kredieten, doorgerolde aflossingen en uitgestelde belastingschuld terug te betalen en bij de afdelingen Bijzonder Beheer blijft het opvallend stil. Mocht straks een grote instroom op gang komen dan zijn de banken daarop voorbereid. Kolk: "Al in een heel vroeg stadium hebben we mensen uit andere disciplines opgeleid en gezorgd dat de sectorkennis van de getroffen sectoren voldoende geborgd is. Je zou kunnen zeggen dat we er eigenlijk te vroeg bij waren." De Kluis: "Samen met de overheid kijken we nu wat we nog kunnen doen om juist voor de kwetsbare sectoren de steun nog langer te kunnen aanhouden, zodat we die verhoogde instroom ook op langere termijn kunnen voorkomen. Daarnaast moeten de ondernemers ook tijd krijgen om te herstellen."

Het voorkomen van kliffeffecten, waarbij ondernemers in een keer alle schulden moeten terugbetalen, is daarbij belangrijk. Konst: "We bespreken hoe we kunnen zorgden dat niet én de huurbaas én de belasting én de leverancier én de kredietverschaffer in een keer op de stoep staat. Dat moet je met elkaar proberen te spreiden."

Een turbulent jaar

DIGITAAL RONDETAfelGESPREK

Kolk denkt dat de verhoogde instroom die wellicht nog volgt veel minder in de volle breedte zal zijn dan bij de vorige crisis. Dat inzicht was er nog niet toen de coronacrisis net begon. “Bij de eerste lockdown was er veel onzekerheid en maakte vrijwel iedereen in alle sectoren gebruik van de betaalpauze, het belastinguitstel en/of de NOW-regelingen.

compliment aan ondernemend Nederland. Dit laat de enorme weerbaarheid en kracht zien van ondernemers. We zijn kennisintensief, creatief en digitaal *steady* en slagen er in veel sectoren in om succesvol door te draaien in een anderhalve metersamenleving.” De Kluis beaamt dat: “En juist daarom ook van belang dat we een goed gezamenlijk ver-

om nog meer schulden aan te gaan. “Je staat daar integer in. Hoe pijnlijk ook, in de *long run* is dat soms ook voor de klant het beste.”

Kolk vult aan: “Dat een ondernemer zijn bedrijf verliest is schrijnend, ook als je weet dat meer schuld verstrekken niet gaat helpen. Ik verwacht dan ook in de loop van het jaar helaas wel een

Nu zijn het vooral bedrijven uit de echt zwaar geraakte sectoren die nog met een hulpvraag komen.”

Konst: “Daarna hebben we gezien dat een deel van de bedrijven zich succesvol heeft kunnen aanpassen en erin geslaagd is om te schakelen naar een nieuwe werkelijkheid. Heel veel bedrijven kunnen in het goede gedigitaliseerde Nederland prima werken.”

Kolk is het daar volmondig mee eens. “Er is heel veel focus op bedrijven die het lastig hebben en eigenlijk te weinig applaus voor ondernemers die het ondanks alles heel goed doen. Dat het tot nog toe relatief goed gaat, is vooral een enorm

volg geven, waardoor bedrijven straks financieel geleidelijk de crisis achter zich kunnen laten.”

PERSOONLIJK LEED

Dat neemt niet weg dat de verhalen vol persoonlijk leed die in de media naar voren komen, de gesprekspartners hard raken. Konst: “Ieder van ons zit er met hart en ziel en zaligheid in. We begrijpen heel goed dat het heel pijnlijk is als een onderneming het niet redt. Dat persoonlijk leed neem je nooit weg, dat is verschrikkelijk.” Dat betekent niet dat banken nooit een financieringsverzoek afwijzen, omdat het onverantwoord is

toename van het aantal klanten in de Bijzonder Beheer afdeling. We houden ook oog voor de vele bedrijven, het overgrote deel, dat zich met veerkracht en creativiteit goed door deze crisis weet te slaan.”

UIT DE CRISIS

Zo biedt de crisis ook veel positieve ontwikkelingen die van de gesprekspartners zeker meegenomen moeten worden naar de toekomst. Het gezamenlijk optrekken als banken is daar een van. Kolk: “We kijken nu ook samen hoe we ondernemers kunnen helpen uit de crisis te komen. Dan gaat het zowel om bedrijven

die toch een probleem hebben met de solvabiliteit als versnelde digitalisering, maar ook het stimuleren van duurzaamheid in de weg uit de crisis. Zo bleek uit ING-onderzoek onder bedrijven dat zij tijdens het coronajaar juist meer focus op verduurzaming zijn gaan leggen. Hoe we bedrijven met duurzame groei uit

maar ook binnen de banken zelf, zijn we daar erg mee bezig: hoe hou je dat vast?" Konst knikt instemmend. "Focus inderdaad. En de veerkracht! Het geloof en de waardering dat we met elkaar in Nederland zoveel kunnen. Hoe moeilijk het ook is en hoe pijnlijk voor sommige ondernemers, deze crisis is tegelijker-

de crisis gaan helpen, daar denken we in NVB-verband met elkaar over na. Ik denk actiever dan we voor corona deden." Konst beaamt dat het gezamenlijk optrekken in het stimuleren van gezonde groei nadrukkelijk op de agenda staat. "We willen in Nederland zorgen dat ondernemers weer kunnen groeien en dan met name op een duurzame manier. Groei de goede kant op is een thema dat we actief onder de aandacht hebben." De Kluis zou vooral ook de gezamenlijke focus mee willen nemen uit de crisis. "We hebben gezien dat een goede focus tot een enorme versnelling in de besluitvorming heeft geleid. In NVB-verband,

tijd indrukwekkend op alle fronten. De manier waarop we hier met elkaar mee omgaan, geeft echt vertrouwen in ons aanpassingsvermogen en in onze veerkracht als mensheid. —

*Van links naar rechts Annemein Kolk (ING),
Daphne de Kluis (ABN AMRO) en Kirsten
Konst (Rabobank)*

CORONA MONITOR

De financiering door banken van bedrijven tijdens de coronacrisis zet door. Sinds het begin van de coronacrisis hebben banken circa 56.000 ondernemers geholpen aan financieringen met een totale waarde van 51,1 miljard euro. Dat blijkt uit de vierde **Corona Monitor** van dit jaar. 3,3 miljard euro hiervan gaat naar financiering met overheidsgarantie, zoals de BMKB (-C), de GO (-C), de BL (-C) en de KKC. Dit betreft ruim 8.100 bedrijven.

Voor recente publicaties van de NVB over kredietverlening ten tijde van Corona kunt u terecht op de Corona-pagina op www.nvb.nl.

Het interview met de directeurs zakelijke dienstverlening is op 31 maart jl. afgenomen.

Banken zijn en blijven in gesprek met hun klanten over hun financiële situatie en hun behoefte voor, al dan niet additionele, financiering. Op dit moment leidt COVID-19, met name in de getroffen sectoren nog steeds tot grote problemen.

De NVB pleit voor het voortzetten van de steunpakketten van de overheid, totdat ondernemers weer volledig kunnen ondernemen.